

Skuespiller- og danser**alliansen**

Til Ekspertutvalget for karriereveiledning
E-post: karriereveiledning@kd.dep.no

Oslo, 30.11.2015

Innspill til ekspertutvalget for karriereveiledning

Skuespiller- og danseralliansen viser til muligheten for å komme med innspill til utvalgets arbeid om karriereveiledning.

Skuespiller- og danseralliansen er en arbeidsgiver for frilans dansere og skuespillere som virker i et arbeidsmarked der midlertidige kortvarige ansettelse og oppdrag er hovedregelen. Ansettelse i Skuespiller- og danseralliansen skal bedre situasjonen for frilans dansere og skuespillere i periodene mellom kunstneriske engasjementer og oppdrag hos andre arbeids- og oppdragsgivere. Formålet er å sikre de tilsatte dansere og skuespillere rettigheter og inntekter mellom eksterne tilsetningsforhold og oppdrag, samt legge til rette for ekstern sysselsetting og arbeide for kompetanseoppbygging og kunnskap om scenekunstens vilkår.

Skuespiller- og danseralliansen startet høsten 2012 og er finansiert med midler fra Kulturdepartementet. Etter en treårig prøveperiode i redusert omfang med et beskjedent antall kunstnere, blir virksomheten fast fra 2016. Målet er å favne et stort antall dansere og skuespillere.

Yrkessituasjonen for dansere og skuespillere

Vi har gjennom vår virksomhet god oversikt over hvordan dansere og skuespillere opererer i arbeidsmarkedet, der midlertidige ansettelse av svært kortvarig art er hovedregelen. Tilgangen til arbeid kan variere sterkt selv også for de mest anerkjente og ettertraktede danserne og skuespillerne. Inntektsmessig ligger dansere lavt selv blant øvrige kunstnergrupper.

De fleste dansere har startet sin utdanning svært tidlig, som barn.

Danseryrket krever stort fokus. Personens identitet er sterkt knyttet til yrket, det å være danser. Danseren har investert svært mye tid av sitt liv til yrket, og selv tatt ansvar for videreutvikling gjennom kursing, workshops og reiser på studieopphold mellom jobber.

Det er likhetstrekk mellom dansere og skuespillere, men der danseren ofte har startet i svært ung alder, er dette mer uvanlig blant skuespillere. Samtidig er personlig identitet like sterkt knyttet til yrket for skuespillere som det dansere opplever.

Særlig for dansere vil tilgangen til kunstnerisk arbeid reduseres med alderen, og mange vil derfor vurdere en karriereendring eller karriereutvikling bort fra scenisk arbeid. Dette skjer gjerne i aldersspennet 35 – 50 år, et tidspunkt i livet da man i andre yrker er på toppen av sin karriere. For skuespillere har problemet vært manglende roller for kvinner over 45 år.

Å bytte/endre karrierevei eller yrke i voksen alder kan være krevende personlig fordi ens identitet er så sterkt knyttet til det å være danser eller skuespiller.

Da svært mye i en slik endringssituasjon handler om den enkeltes real- og formelle kompetanse, interesser og egnethet, er individuelle tilbud i karriereveiledning, evt psykologtjeneste viktig.

Skuespiller- og danser**alliansen**

Det er kun dansere ved Nasjonalballetten som er dekket av lov om særaldersgrenser for pensjon, med en pensjonsalder på 41 år, danserne i Carte Blanche har en overgangsordning i tre år, som må tas ut i alderen 35-42 år. Ingen andre dansere er favnet av slike ordninger.

Lite tilrettelagt for karriereendring

I Norge har det vært lite fokus på karriereendring for dansere og skuespillere, selv om Norske Dansekunstnere har deltatt i EuroFIAs arbeidsgruppe om temaet og formidlet informasjon om dette.

Det er lite offentlig oppmerksomhet og ingen spesifikk tilrettelegging for dansere eller skuespillere som av ulike grunner må endre karrierevei. Selv innad i bransjene rettes det sjelden søkelys på hvordan overgang til nye yrker kan være hensiktsmessig for den enkelte.

Erfaring, real- og formell kompetanse fra en lang karriere som kunstner, kan benyttes på nye arenaer i arbeidslivet, dersom det blir lagt godt til rette for det.

De offentlige karrieresentraene her i landet har ikke kompetanse og kunnskap om kunstneres overførbare kunnskap og real- og formelle kompetanse. NAVs tilbud retter seg i hovedsak til personer som av helsemessige årsaker må skifte yrke. **Dette er ikke tilfredsstillende.**

Som arbeidsgiver ønsker Skuespiller- og danseralliansen å bidra til at de ansatte som ikke lengre har tilstrekkelig arbeid som utøvende kunstnere og dermed ikke oppfyller ansettelsesbetingelsene, får en hensiktsmessig og målrettet overgang til en ny yrkeskarriere. Tilsvarende vil det være ønskelig at frilans dansere skuespillere generelt som står ovenfor en karriereendring, kan få karriereveiledning slik at de kan utvikle ny karriere. Kjennetegnet for disse er at de har etablert seg og jobbet over en viss tid innenfor et yrke.

Alliansen har i høst startet et utredningsarbeid for å se på mulighetene for å få til en bransjetilknyttet ordning hvor karriereveiledning inngår. For å realisere dette kreves ekstra midler, og få steder man kan søke finansiering.

Ordninger i andre land

Danseres situasjon knyttet til karriereendring er en kjent utfordring som det har vært fokusert mye på internasjonalt, og en rekke land har utviklet egne ordninger med egne sentra der karriereveiledning og finansiering for dansere inngår.

I 2010-2011 utarbeidet EuroFIA, den europeiske gruppen i FIA, International Federation of Actors, en rapport som beskriver ordninger i ulike land i Europa. ¹

I juni 2011 ble det holdt en konferanse i Berlin, der temaet var Transition Schemes for dancers. ²

Oppfordring til ekspertutvalget

Vi ser det som svært positivt at myndighetene nå retter fokus på livslang karriereveiledning, og det vil være viktig at ekspertutvalget foreslår tiltak som kan favne bredere enn dagens tilbud via de offentlige karrieresentraene.

---

¹ <http://fia-actors.com/our-activities/projects/project-details/article/eurofia-project-2010-2011/>

² <http://www.fia-actors.com/uploads/Dancers-Draft-Final-Programme-Conference.pdf>

Skuespiller- og danser**alliansen**

Utvalget må anerkjenne:

- At det finnes særlige utfordringer for f.eks dansere og skuespillere som bør favnes av særskilte ordninger slik at karriereveiledningen blir konstruktiv og målrettet.
- Det vil være hensiktsmessig for dansere og skuespillere som ønsker en ny karrierevei fram til pensjonsalder, at det legges bedre til rette for dette.
- Både personlig og samfunnsøkonomisk vil det være positivt at de danserne og skuespillerne som ønsker å skifte yrke, kan sikres en smidig, målrettet overgang.

Skuespiller- og danseralliansen oppfordrer karriereveilednings-utvalget til å peke på:

- At det offentlige må sikre at det finnes tilbud til alle personer som ikke lengre kan stå i sitt yrke, f.eks pga alder.
- At karriereendring fra enkelte yrker som f.eks kunstneryrkene krever spesifikke tilbud der det offentlige bidrar med midler.

Vi håper våre innspill vil være nyttige i utvalgets videre arbeid, og vi bidrar gjerne med ytterligere informasjon.

Vennlig hilsen

Skuespiller- og danseralliansen AS

Tone Øvrebø Johannessen

Daglig leder